

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060108

DOM
2018-01-16
Stockholm

Mål nr
M 7309-17

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2017-07-13 i mål nr M 1616-17,
se bilaga A

PARTER

Klagande

Århults Industri AB, 556034-6412

Motparter

1. Länsstyrelsen i Kronobergs län

2. AJ

3. KJ

SAKEN

Tillstånd till vilthägn

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen upphäver mark- och miljödomstolens dom och avvisar
AJ och KJ överklagande.

Dok.Id 1382707

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00–15:00
		E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Århults Industri AB har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom och avvisa AJ och KJ överklagande.

Länsstyrelsen i Kronobergs län har medgett bifall till bolagets yrkande.

AJ och **KJ** har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bolaget har som grund för sin talan i huvudsak anfört följande: Det har inte funnits något krav på samråd med närboende inför tillståndsansökan. Bolaget har varit i god tro när arbetet med vilthägnat påbörjades. Hägnet är nu uppfört. Trots att samråd med närboende inte krävdes har bolaget tagit kontakt med flertalet av de närboende för att inhämta synpunkter över vilthägnat. AJ och KJ blev tyvärr inte kontaktade i samband med detta. Bolaget har dock haft kontakt med dem i efterhand. Samråd har hållits med Naturvårdsverket, Jordbruksverket, Gård- och djurhälsan, Markaryds kommun, Skogsstyrelsen och Svenska Jägareförbundet.

Länsstyrelsen i Kronobergs län har som grund för sin inställning i huvudsak anfört följande: Närboende är inte att anse som parter med talerätt i ärenden om tillstånd till vilthägn eftersom vilthägnat endast prövas mot allmänna intressen. Det har inte framkommit att AJ och KJ fastighet påverkas av vilthägnat med avseende på markförhållanden, boendemiljö eller på annat sätt. Vilthägnat är inte uppsatt på deras fastighet och fastigheten omringas inte av vilthägnat. Endast en mindre del av fastigheten gränsar mot hägnet.

AJ och **KJ** har till stöd för sin inställning huvudsakligen anfört följande:

Vilthägnat är inte i en normal storlek, utan gäller ett enormt avspärrande av skog och mark. Det är snarare fråga om en industriell

verksamhet som tränger bort människor och djur. Länsstyrelsen har inte bevakat ortsbefolkningens intressen i ärendet. Det borde ha krävts ett samråd inom ramen för miljökonsekvensbeskrivningen innan tillstånd gavs. Det framgår även på länsstyrelsens hemsida att samråd krävs när det gäller vilthägn. Bolaget har dessutom inte följt tillståndet då man stängslat 17 ha för mycket.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Frågan i målet är om AJ och KJ är berörda av länsstyrelsens beslut om vilthägnet på ett sådant sätt att de är att se som sakägare och därmed haft rätt att överklaga beslutet.

Rättsliga utgångspunkter

Bestämmelserna om enskildas klagorätt i miljömål finns i 16 kap. 12 § miljöbalken som ansluter till 22 § förvaltningslagen (1986:223). Där framgår att överklagbara domar och beslut får överklagas av den som domen eller beslutet angår, om avgörandet har gått honom eller henne emot. Enligt praxis är det den som kan utsättas för en skada eller olägenhet som inte är enbart teoretisk eller helt obetydlig som har rätt att överklaga. En sådan avgränsning av enskildas klagorätt är förenlig med Århuskonventionen (se NJA 2012 s. 921).

I mål om strandskyddsdispens, tillstånd enligt landskapsbildsförordnande, Natura 2000 och beslut efter en anmälan om samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken har avgränsningen av vilka enskilda som har rätt att överklaga tolkats snävt. Avgörande betydelse har lagts vid vad som bedömts vara det skyddsvärda intresset med den rättsregel som varit aktuell vid prövningen. En sådan utgångspunkt kan ses som ett uttryck för den s.k. skyddsnormsläran.

Århuskonventionens krav medför dock att enskilda som är berörda av ett beslut avseende en viss verksamhet eller åtgärd måste kunna komma till tals i något sammanhang där de frågor som har betydelse för deras rättsställning prövas (MÖD 2015:8). Om en sådan prövning kan komma till stånd på annat sätt, t.ex. inom ramen

för sedvanlig tillsynsverksamhet, är detta normalt tillräckligt för att Århuskonventionens krav på prövning ska anses uppfyllt.

Bedömningen i detta fall

AJ och KJ har hänvisat till att de är grannar och deras invändningar avser uteslutande allmänna intressen. Även om de inte kan få sina invändningar mot tillståndet till uppförande av vilthägnet prövade i någon annan ordning så har inget framkommit som visar att de riskerar att tillfogas skada eller utsättas för annan olägenhet genom själva uppförandet av vilthägnets på något annat sätt än som kan anses vara teoretiskt eller helt obetydligt. Det faktiska utförandet av hägnet och de eventuella störningar eller olägenheter som verksamheten inom vilthägnets kan komma att medföra i form av exempelvis buller för närboende kan prövas inom ramen för tillsyn enligt miljöbalken. Sådan prövning kan ske oberoende av att tillstånd till uppförande av vilthägn har meddelats.

Mot denna bakgrund kan beslutet därför inte anses ha betydelse för deras rättsställning på ett sätt som strider mot Århuskonventionens krav på tillgång till effektiv prövning. Det har i detta fall inte heller framkommit något som ger anledning till att anta att de nationella reglerna i övrigt inte uppfyller Århuskonventionens krav. Eftersom ingen rättighet kränkts aktualiseras inte rätten till prövning enligt artikel 47 i EU:s rättighetsstadga. AJ och KJ har därmed inte haft rätt att överklaga länsstyrelsens beslut om tillstånd till vilthägn. Mark- och miljödomstolens dom ska därför upphävas och AJ och KJ överklagande av länsstyrelsens beslut avvisas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lag (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Per-Anders Broqvist, hovrättsråden Johan Svensson och Ulf Wickström, referent, samt tf. hovrättsassessorn Alexander Häggkvist.

Föredraganden har varit Christopher Jakobsson.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och
miljödomstolen

DOM
2017-07-13
meddelad i Växjö

Mål nr M 1616-17

PARTER

Klagande

1. AJ

2. KJ

Motparter

1. Länsstyrelsen i Kronobergs län

2. Århults Industriaktiebolag

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Kronobergs län beslut den 22 juni 2016 i ärende nr 523-869-2016,
se [bilaga 1](#)

SAKEN

Tillstånd till vilthägn

BESLUT

1. Mark- och miljödomstolen upphäver det överklagade beslutet såvitt avser tillstånd enligt 12 kap. 11 § miljöbalken och avvisar Århults Industriaktiebolags ansökan.

2. Mark- och miljödomstolen prövar inte frågan huruvida hägnet har utförts i enlighet med tillståndet.

Dok.Id 405889

Postadress
Box 81
351 03 Växjö

Besöksadress
Kungsgatan 8

Telefon
0470-560 100
E-post: mmd.vaxjo@dom.se
www.vaxjotingsratt.domstol.se

Telefax
0470-560 125

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Kronobergs län (härefter länsstyrelsen) lämnade genom beslut den 22 juni 2016 Århults Industriaktiebolag (härefter bolaget) tillstånd enligt 12 kap. 11 § miljöbalken till vilthägn om 200 ha med särskilt föreskrivna villkor på fastigheten Harpholma 1:47 m.fl. i Markaryds kommun. I samma beslut lämnade länsstyrelsen tillstånd enligt 41 a § jaktförordningen till att hålla vildsvin och dovhjort i vilthägnen.

YRKANDEN M.M.

AJ och KJ har överklagat länsstyrelsens beslut och, som det får förstås, yrkat att beslutet ska upphävas i den del det avser tillstånd till vilthägn.

Till stöd för sin talan har AJ och KJ anfört bl.a. följande.

Länsstyrelsen har underlåtit att genomföra ett samråd kring miljökonsekvensbeskrivningen i detta ärende. Enligt miljöbalken 6 kap 4 § 1 st ska ett samråd genomföras med de enskilda som kan antas bli särskilt berörda av verksamheten eller åtgärden. Detta har inte skett. De blev varse om vilthägnen först när fastighetsägarens entreprenörer gjorde olaga intrång på vår mark. Andra grannar, som inte bor i Markaryd, insåg vad som skett först när de upptäckte ett vilthägn intill sina gränser. Om inte länsstyrelsen ansåg sig behöva hålla ett samråd, borde man åtminstone haft kravet på att fastighetsägaren skulle informera grannarna med som en förutsättning för tillståndet.

Vilthägnen påverkar både djurlivet och allemansrätten negativt eftersom vare sig djur eller människor längre kan röra sig fritt. Länsstyrelsen har underlåtit att genomföra ett samråd kring miljökonsekvensbeskrivningen.

Fastighetsägaren har utan tillstånd inhägnat ytterligare ett område om 17 ha intill deras fastighetsgräns. Länsstyrelsen har ombetts skyndsamt inspektera stängslet och anmoda fastighetsägaren att dra om stängslet. De förutsätter att det inte i efterhand ges något

tillstånd till stängslet, då det måste anses tillräckligt med ett tillstånd som omfattar över 200 ha mark.

Länsstyrelsen har motsatt sig bifall till överklagandet och anfört bl.a. följande.

Länsstyrelsen motsätter sig att samråd inte har skett i enlighet med vad som föreskrivs i miljöbalken. Tillstånd till att uppföra vilthägn angår inte närboende på sådant sätt att de har rätt att överklaga.

Det stämmer att fastighetsägaren utan tillstånd har inhägnat ytterligare ett område. Frågor hänförliga till inhägnandet utan tillstånd handläggs dock i ett annat ärende.

Bolaget har motsatt sig bifall till överklagandet och anfört bl.a. följande.

Bolaget har beviljats tillstånd till vilthägn och följt gällande regler. Bolaget har kontaktat ägarna till grannfastigheter i samband med uppstarten av arbetet med hägnet, trots att det inte finns några reglerade krav på att grannar ska informeras. AJ kontaktades dock inte av ett olyckligt misstag.

Allemansrätten kommer att upprätthållas och tillgängligheten försäkras genom speciella övergångar som placeras på de lämpligaste platserna i samförstånd med länsstyrelsen.

Bolaget har investerat stora summor i projektet. Det har genererat mycket arbete för lokala företagare och entreprenörer. Även i framtiden kommer hägnet att gynna det lokala näringslivet genom alla inköp som sker i samband med jakt samt det löpande underhåll som kommer att krävas framöver.

DOMSKÄL

Tidigare praxis beträffande rätten att överklaga beslut om t.ex. tillstånd enligt miljöbalken att uppföra vilthägn har varit restriktiv, detta p.g.a. prövningens syfte är att tillgodose allmänna intressen, se t.ex. RÅ 1995 not 293, RÅ 1997 not 109 och MÖD 2009:15. Med inflytande från den s.k. Århuskonventionen och dess krav på en effektiv tillgång till rättslig prövning i miljöärenden, har dock förutsättningarna ändrats. I MÖD 2015:8 gav sålunda Mark- och miljööverdomstolen enskild rätt att överklaga ett beslut med anledning av en anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 miljöbalken och om tillstånd enligt ett förordande om landskapsbildsskydd och då tolkat 16 kap. 12 § miljöbalken på ett sätt som innebär att ägaren av den fastighet som berörs av beslutet har haft rätt att överklaga detta.

I detta fall äger AJ och KJ fastighet som gränsar till den fastighet där hägnet har uppförts. Med tanke på detta, på att det inte finns någon parallell prövning av hägnet där de kan få prövat sina invändningar samt med hänvisning till artikel 9.3 i Århuskonventionen och artikel 47 i EUs rättighetsstadga, bör de ges rätt att få frågan om tillstånd till hägnet prövat i domstol.

Mark- och miljödomstolen tar sålunda upp målet till prövning i sak och gör följande bedömning.

Av 6 kap 1 § miljöbalken följer att en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) ska ingå i en ansökan om tillstånd att anlägga en verksamhet enligt 12 kap. 11 § miljöbalken (vilthägn). Regeringen får dock föreskriva om undantag från denna skyldighet för verksamheter vars miljöpåverkan kan anses bli mindre betydande.

Enligt 23 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska en ansökan om tillstånd till vilthägn innehålla en MKB i den utsträckning som det behövs i det enskilda fallet.

Enligt 6 kap. 4 § miljöbalken ska den som avser att bedriva en verksamhet samråda med bl.a. enskilda som kan antas bli särskilt berörda. Samrådet ska genomföras i behövlig omfattning innan en ansökan om tillstånd görs och MKB:n upprättas.

Avsikten med samrådskravet är att sökanden i ett tidigt skede ska få kännedom om de frågor och preliminära ståndpunkter till verksamheten som enskilda kan hysa, för att sedan kunna anpassa MKB:n.

I detta fall har samråd med AJ eller Karl-Erik Johansson inte skett. Mark- och miljödomstolen anser att sådant samråd krävts. Det finns därmed sådana brister i MKB:n att länsstyrelsen inte borde ha godkänt den. En godkänd MKB är en processförutsättning och brister i samrådsskedet kan inte läkas efter det att ansökan lämnat in. Länsstyrelsen beslut ska därför upphävas i den del som gäller tillstånd till vilthägn enligt miljöbalken och bolagets ansökan avvisas.

Frågan om det faktiska uppförandet av hägnet är en tillsynsfråga som i första hand länsstyrelsen har att ta ställning till och mark- och miljödomstolen kan inte pröva den frågan i detta mål.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427).

Överklagande senast den 3 augusti 2017.

Anders Bengtsson

Bertil Varenius

I domstolens avgörande har deltagit chefsrådmannen Anders Bengtsson, ordförande, och tekniska rådet Bertil Varenius. Föredragande har varit beredningsjuristen Danijel Randau.